

Respons

Djibouti: Språkforhold

- Hvilke språk brukes i Djibouti?
- Hva er undervisningsspråk i offentlige og private skoler?
- Hvilke språk brukes i administrasjon/offentlig forvaltning?

Bakgrunn – et multikulturelt samfunn

I Djibouti dominerer to folkegrupper – den somaliske klanen issa i sør, og afar-folket i nord. I siste halvdel av 1800-tallet overtok Frankrike stadig mer kontroll over dagens Djibouti, og i 1897 ble området fransk koloni. Seksti år senere fikk Djibouti omfattende selvstyre, men befolkningen, særlig issa-folket, krevde fullstendig selvstendighet. Ved en folkeavstemning i 1977 ble dette oppnådd, og republikken Djibouti ble født. Rivalisering mellom issaer og afarer har vært en kilde til uro, men det har ikke vært væpnede konflikter i landet mellom de to folkegruppene siden midten av 1990-tallet (Wikipedia 2017c).

Djibouti er et flerkulturelt og multi-etnisk samfunn hvor det tradisjonelle smelter sammen med det moderne. Av landets mindre enn én million innbyggere¹ er anslagsvis over halvparten somaliere, 20-30 % er afar, mens resten er jemenitter, etiopiere, eritreere, europeere og andre nasjonaliteter – både fastboende og ansatte i ulike internasjonale organisasjoner og ambassadepersonell. Det er dessuten flere utenlandske militærbaser i landet og et betydelig militært nærvær med soldater fra Frankrike², USA³, Tyskland, Spania, Kina⁴ og Japan (Tsehaye 2014, s. 173-174; Kapteijns 2008; lokal kilde (a), møte i Djibouti oktober 2017; internasjonale

¹ Folketallet er trolig langt lavere enn de ulike tallene som brukes i offisiell sammenheng. Ifølge en rapport fra Agence Francaise de Développement (2009, s.18) var trolig folketallet i 2006 i underkant av 700 000.

² Det har vært en fransk militærbase i Djibouti siden 1969. Per 2016 var 1450 franske soldater stasjonert i landet (Bassist 2017; Ministère des Armées, France 2016).

³ Camp Lemonnier, militærbasen amerikanerne overtok av franskmennene i 2002, ligger ved siden av den internasjonale flyplassen i hovedstaden, og huser anslagsvis 4000 soldater og annet personell (Wikipedia 2017b; Oladipo 2015; Coughlin 2016). Dette er den eneste amerikanske basen i Afrika, og etableringen skyldes krigen mot terror i regionen etter angrepet mot World Trade Center i New York 11. september 2001.

⁴ Kina etablerte sitt militære nærvær i landet i 2015, og skal etter sigende ha ca. 700 soldater stasjonert i Djibouti. Kina har oljeinteresser i Sør-Sudan og omfattende handelsvirksomhet i store deler av kontinentet. Dessuten finansierer og bygger Kina den nye jernbanelinjen mellom Dire Dawa i Etiopia og Djibouti by (Jeffrey 2017).

kilder (a), (b) og (c), møter i Djibouti oktober 2017). Mer enn 90 % av befolkningen er muslimsk, og grunnloven fastslår at Islam er statsreligion. Religionsfrihet for andre trosretninger er imidlertid grunnlovsfestet – og etterleves (U.S. Department of State 2017).

Landet huser også ca. 27 000 registrerte flyktninger og et stort antall migranter fra regionen (internasjonale kilder (a), (b) og (c), møter i Djibouti oktober 2017).

Både De Forente Arabiske Emirater og Bahrain har ulike prosjekter i Djibouti, og Saudi-Arabia er også et betydelig giverland.

Hvilke språk brukes i Djibouti?

Landet var fransk koloni til 1977,⁵ og det har vært et betydelig fransk nærvær også etter uavhengigheten. Det er et nært politisk og kulturelt samarbeid mellom de to landene. Det er to franske skoler; grunnskolen école Française Dolto, hvor det også er barnehage, og lycée Kessel. Både l'Institut Français de Djibouti og de l'Alliance Franco-Djiboutienne er institusjoner som er viktige formidlere av fransk kultur og språk (Wikipedia 2016). Skolesystem, byråkrati og lovverk er derfor bygget på franske tradisjoner, og fransk har vært undervisningsspråk i alle offentlige skoler på alle klassetrinn både før og etter uavhengigheten.

Landets offisielle språk er fransk og arabisk, og her som så mange andre steder på kontinentet, er folk flest flerspråklige. I tillegg til førstespråket sitt – som for de færreste er fransk – snakker folk også ett eller flere av de andre lokale språkene, som er somali, afar og arabisk.⁶

I hovedstaden er somali førstespråk for flertallet av innbyggerne, og anslagsvis 80 % av landets befolkning bor der. På landsbygda, blant den nomadiske befolkningen hvor kun et mindretall av barna får skolegang, vil franskferdighetene trolig være dårligere enn blant bybefolkningen. Anslagsvis 67 % av grunnskolebarn i byene er i skole, mens bare under halvparten av barna på landsbygda får skolegang (UNICEF u.å.; World Bank 2015). Der hvor folk har liten kontakt med andre grupper, er flerspråkligheten mer begrenset (lokal kilde (b), møte i Djibouti september 2017), men landet er lite og avstandene er små, og de færreste – om noen – lever etter Landinfos vurdering så isolert at de er enspråklige.

Engelsk har fått større innpass i Djibouti i takt med det økte nærværet av ikke-franskspråklige europeere – i første rekke soldater og annet militært personell. Både personer som jobber i servicenæringene, og folk med høyere utdanning eller personer som har oppholdt seg i engelskspråklige land, har engelskferdigheter. Det arrangeres også engelskkurs i regi av ressurscenteret ved den amerikanske ambassaden i landet og frivillige fra militærbasen Camp Lemonnier (Biermann 2012; U.S. Embassy in Djibouti 2016; Geeska Africa 2016).

⁵ Franskmennene inngikk allerede i 1862 en avtale med sultanen av byen Obock (Agence Francaise de Développement 2009). I 1884 ble området et fransk protektorat, og i 1896 fikk området kolonistatus (Wikipedia 2017c).

⁶ Morsmål som er benevnelsen som ofte brukes, kan være problematisk fordi det ofte forstås bokstavelig som det eneste språket barn lærer av mor. I et flerspråklig samfunn vil barn lære språk ikke bare i hjemmet, men også av lekekamerater, på skolen og i lokalmiljøet. Se for øvrig Landinfo 2008.

En av flere kirker i hovedstaden (foto: Grethe Neufeld).

Undervisningsspråk

Fransk er undervisningsspråk på alle klassetrinn i de offentlige skolene og i de private skolene som drives av den katolske kirken.⁷ Det undervises for øvrig i engelsk som fremmedspråk på videregående klassetrinn (Global Academic Evaluators u.å.).

I koranskolene, hvor barna begynner som fireåringer (*dugsi* på somali), foregår undervisningen på arabisk, og det er dessuten flere *madradas* (videregående koranskoler for elever fra tolv år og eldre) hvor undervisningsspråket også er arabisk (Tsehaye 2014, s. 176; Agence Francaise de Développement 2009).

I skolene i de tre flyktningleirene Hol Hol, Merkazi og Ali Addeh har undervisningsspråket hittil vært engelsk, og pensumet har vært kenyansk (UNICEF u.å.; LWT 2017).⁸ Myndighetene har imidlertid nå åpnet for at flykninger skal få fri tilgang til det ordinære skolevesenet, hvor undervisningen foregår på fransk (UNICEF u.å.; internasjonal kilde (b), møte i Djibouti oktober 2017). Selv om flykninger i prinsippet hittil ikke har hatt tilgang til det ordinære skolevesenet,⁹ og barn som skal innskrives skal dokumentere alder og identitet/nasjonalitet med fødselsattest, er det ifølge de internasjonale representantene Landinfo møtte i Djibouti, nok først når eksamen

⁷ En lovendring i 2000 (Education Planning Act) medførte blant annet at skolesystemet nå består av femårig grunnskole og fireårig ungdomsskole. Videregående skole er treårig, og det kreves bestått eksamen fra ungdomstrinnet; Certificate of Fundamental Education (Wikipedia 2017a).

⁸ Majoriteten av flykningene i Hol Hol og Ali Addeh er somaliere (UNHCR & WFP 2014; samtaler i Djibouti oktober 2017), men i Ali Addeh er i underkant av 3 % av flykningene etiopiske. I Merkazi er majoriteten jemenitter. De to leirene er lokalisert i Ali Sabieh-regionen sør i landet hvor lokalbefolkningen i stor grad er etniske somaliere.

⁹ Årlige skolepenger i den offentlige skolen varierer mellom 25 og 50 euro, det vil si 250 til 500 norske kroner. Skolepengene ved privatskolene varierer fra 20 000 til 66 000 djiboutiske franc, det vil si fra anslagsvis 1000 til 3000 kroner per år, og er dermed forbeholdt de mer velstående delene av befolkningen (Tsehaye 2014, s. 176).

Respons Djibouti: Språkforhold

skal avlegges at dette kravet må oppfylles. Det betyr at flyktningbarn fra nabolandene Somalia, Etiopia og Eritrea, hvor fransk språk og kultur historisk sett ikke har hatt noen innflytelse i folks dagligliv, kan ha gått på offentlige skoler og dermed har tilegnet seg franskkunnskaper (internasjonale kilder (b) og (d), møter i Djibouti oktober 2017).¹⁰

Hvilke språk brukes i offentlig forvaltning?

Fransk og arabisk er som nevnt offisielle språk, men det er fransk som brukes i offentlig forvaltning. Landets nasjonalmotto er også på fransk; «Unité – Égalité – Paix» (Enhet, Likhet, Fred). All informasjon som publiseres på offentlige nettsteder, samt lovverk m.m. er på fransk.¹¹

En arkitektonisk blanding av det europeiske og det afrikanske (foto: Grethe Neufeld).

¹⁰Alliance Francaise, det verdensomspennende franske kultursenteret, har imidlertid sentre for språkopplæring og kulturformidling i både Addis Abeba og i Dire Dawa. Dire Dawa har for øvrig historisk en «fransk» bakgrunn fordi byen var hovedsete for franskmennene som bygget jernbanen til Djibouti på 1890-tallet. Sentrene i begge byer arrangerer årlig franskkurs på ulike nivå for et stort antall personer (Ethihome.net 2011; Salambo u.å.)

¹¹ Se for eksempel presidentens offisielle nettside: <http://www.presidence.dj/> [lastet ned 9. november 2017]

Respons Djibouti: Språkforhold

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Agence Francaise de Développement (2009). *Le système éducatif Djiboutien Diagnostic sectoriel et perspectives pour la politique éducative*. Paris: Agence Francaise de Développement. Tilgjengelig fra Slideshare.net <https://fr.slideshare.net/Nomadaid/le-systme-ducatif-djiboutien-diagnostic-sectoriel-et-perspectives-pour-la-politique-ducative-avril-2009-agence-franaise> [lastet ned 1. november 2017]
- Bassist, R. (2017, 23. mars). Djibouti's rapprochement with The West against The backdrop of a regional power shift. *Ifriqiya*, 2(11). Tilgjengelig fra <http://dayan.org/content/djibouti%E2%80%99s-rapprochement-west-against-backdrop-regional-power-shift> [lastet ned 1. november 2017]
- Biermann, R. J. (2012, 19. oktober). *Djibouti Language School Graduates 80 During ceremony*. United States Africa Command. Tilgjengelig fra https://www.army.mil/article/89562/Djibouti_language_school_graduates_80_during_ceremony/ [lastet ned 1. november 2017]
- Coughlin, B. (2015, 21. juli). China deal threatens only America military base in Africa. *The Telegraph*. Tilgjengelig fra <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindianocean/djibouti/11752759/China-deal-threatens-only-American-military-base-in-Africa.html> [lastet ned 1. november 2017]
- Ethiohome.net (2011 20. juli). The French Connection in Addis. *Ethiohome.net*. Tilgjengelig fra <https://www.addisababarelocationservices.com/2011/07/20/the-french-connection/> [lastet ned 1. november 2017]
- Geeskaafrika (2016, 1. februar). Djibouti: Soldiers Bolster Djiboutian English Language Skills. *Geeskaafrika*. Tilgjengelig fra <http://www.geeskaafrika.com/15038/djibouti-soldiers-bolster-djiboutian-english-language-skills/> [lastet ned 1. november 2017]
- Global Academic Evaluators (u.å.). *Education systems in Africa Part XV: Djibouti*. [s.l.]: Global Academic Evaluators. Tilgjengelig fra <http://aevaluators.com/blog/education-systems-africa-part-xv-djibouti> [lastet ned 1. november 2017]
- Jeffrey, J. (2017, 4. april). Djibouti: An Oasis in The wilderness. *New African*. Tilgjengelig fra <http://newafricanmagazine.com/djibouti-oasis-wilderness/> [lastet ned 1. november 2017]
- Kapteijns, L. (2008). Ramadan in Djibouti. *Daily Life & Popular Religion. ISIM Review 21*, spring 2008. Tilgjengelig fra https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/17232/ISIM_21_Ramadan_in_Djibouti_Daily_Life_and_Popular_Religion.pdf?sequence=1 [lastet ned 1. november 2017]

Respons Djibouti: Språkforhold

- Landinfo (2008, 4.april). *Språkforhold i Afrika*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra https://landinfo.no/asset/698/1/698_1.pdf [lastet ned 1. november 2017]
- LWF, dvs. The Lutheran World Federation (2017, 15. september). *Laying a foundation for The future*. Genève: The Lutheran World Federation. Tilgjengelig fra <https://www.lutheranworld.org/news/laying-foundation-future> [lastet ned 1. november 2017]
- Manson, K. (2016, 1. april). Jostling for Djibouti. *Financial Times*. Tilgjengelig fra <https://www.ft.com/content/8c33eefc-f6c1-11e5-803c-d27c7117d132> [lastet ned 1. november 2017]
- Ministère des Armées, France (2016, 20. september). *Les forces francaises stationnées à Djibouti*. Paris: Ministère des Armées. Tilgjengelig fra <http://www.defense.gouv.fr/english/ema/forces-prepositionnees/djibouti/dossier/les-forces-francaises-stationnees-a-djibouti> [lastet ned 1. november 2017]
- Olapido, T. (2015, 16. juni). Why are there so many military bases in Djibouti? *BBC*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.com/news/world-africa-33115502> [lastet ned 1. november 2017]
- Salambo (u.å.). French legacy in Dire Dawa. *Salambo in Addis* [blogg]. Tilgjengelig fra <https://salamboinaddis.com/2013/03/07/french-legacy-in-dire-dawa/> [lastet ned 1. november 2017]
- Tsehay, R.S., (2014.). Djibouti: Formal and Non-formal Education. I: Wolhuter, C. (Red.), *Education in East and Central Africa*. London: Bloomsbury, s. 172 – 181.
- U.S. Embassy in Djibouti (2016, 20. juli). *English Language Learning*. Djibouti: U.S. Embassy in Djibouti. Tilgjengelig fra <https://dj.usembassy.gov/category/english-language-learning/> [lastet ned 1. november 2017]
- UNHCR (u.å.). *Djibouti. Applying the Comprehensive Refugee Response Framework (CRRF)*. Genève: UNHCR. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/djibouti-592fde724.html> [lastet ned 1. november 2017]
- UNHCR & WFP (2014). *Joint Assessment Mission. Ali Addeh and Hol Hol Camps, Djibouti*. Genève: UNHCR & WFP. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/protection/health/54d3762b21/djibouti-joint-assessment-mission-ali-addeh-hol-hol-camps-djibouti-18.html> [lastet ned 1. november 2017]
- U.S. Department of State (2017,15. august). *2016 Report on International Religious Freedom – Djibouti*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.refworld.org/topic,50ffbbe582,50ffbbe5c7,59b7d8b9c,0,,,DJI.html> [lastet ned 9. november 2017]
- Wikipedia (sist endret 9. desember 2016). *Éducation à Djibouti*. Wikipedia. Tilgjengelig fra https://fr.wikipedia.org/wiki/%C3%89ducation_%C3%A0_Djibouti [lastet ned 1. november 2017]
- Wikipedia (sist endret 3. juli 2017a). *Education in Djibouti*. Wikipedia. Tilgjengelig fra https://en.wikipedia.org/wiki/Education_in_Djibouti [lastet ned 1. november 2017]
- Wikipedia (sist endret 25. august 2017b). *Camp Lemonnier* Tilgjengelig fra https://en.wikipedia.org/wiki/Camp_Lemonnier [lastet ned 1. november 2017]
- Wikipedia (sist endret 23. oktober 2017c). *Djibouti*. Tilgjengelig fra <https://en.wikipedia.org/wiki/Djibouti> [lastet ned 1. november 2017]
- World Bank (2017, 1. april). *The World bank in Djibouti. Overview*. Washington D.C.: World Bank. Tilgjengelig fra <http://www.worldbank.org/en/country/djibouti> [lastet ned 1. november 2017]
- World Bank (2015, 4. februar). *Djibouti needs to Build and Expand on Achievements to Educate the Next generation*. Washington D.C.: The World Bank. Tilgjengelig fra <http://www.worldbank.org/en/news/feature/2015/02/04/djibouti-needs-to-build-and-expand-on-achievements-to-educate-the-next-generation> [lastet ned 1. november 2017]

Muntlige kilder

- Lokal kilde (a). Møte i Djibouti by 1. oktober 2017.
- Lokal kilde (b). Møte i Djibouti by 30.september 2017.
- Internasjonal kilde (a). Møte i Djibouti by 1.oktober 2017.
- Internasjonal kilde (b). Møte i Djibouti by 1.oktober 2017.
- Internasjonal kilde (c). Møte i Djibouti by 1. oktober 2017.
- Internasjonal kilde (d). Møte i Djibouti by 2.oktober 2017.

© Landinfo 2017

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.